

Informacja o realizacji Programu Opieki nad Zabytkami za 2021 rok

Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego oraz opieka nad zabytkami w gminie Lelis została zatwierdzona w dniu 29 września 2020 r. na mocy Uchwały Nr XIX/138/2020 Rady Gminy Lelis w sprawie przyjęcia „**Gminnego Programu Opieki nad zabytkami na lata 2020-2023**”. W Programie zostały określone priorytety i kierunki działań samorządu gminnego, jak i mieszkańców gminy Lelis, obecnych oraz przyszłych właścicieli obiektów zabytkowych. Celem programu jest aktywne i efektywne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego gminy Lelis po przez wyznaczenie podstawowych kierunków działań spójnej polityki ochrony zabytków w perspektywie wieloletniej. Rezultatem programu jest poprawa stanu zachowania zabytków, wyeksponowanie walorów krajobrazu kulturowego jak również wykorzystanie zabytków na potrzeby turystyczne.

Niniejsza informacja obejmuje realizację zadań, dla wyznaczonych celów, zawartych w Gminnym Programie opieki nad zabytkami Gminy Lelis na lata 2020-2023.

Obiekty zabytkowe gminy:

Na terenie gminy Lelis znajduje się 19 obiektów nieruchomych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków, wśród których są obiekty zabytkowe (o najwyższym znaczeniu dla gminy) wpisane do rejestru zabytków. Obiekty zabytkowe wpisane do powyższego rejestru usytuowane są w miejscowości Dąbrówka.

1. Kościół Parafialny p.w. św. Anny w Dąbrówce z 1756 r.

Został on przeniesiony z Kadzidla w 1883 roku i zestawiony na miejscu słynącej z cudów barci w Dąbrówce. Wewnątrz kościoła można podziwiać ołtarze ludowe o charakterze barokowym, a także dobra kultury takie jak:

- obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem-barok – I poł. XVIII w.;
- obraz Św. Rodzina – klasycyzm XIX w.;
- feretron z obrazami Matki Boskiej Karmiącej i Św. Szymona XIX w.;
- feretron z obrazami Św. Floriana i Św. Walentego- ludowy XIX-XX w.;
- feretron z obrazami Matki Boskiej z Dzieciątkiem i Matki Boskiej Częstochowskiej – ludowy XVIII-XIX w.;
- rzeźbę -Matka Boska z Dzieciątkiem – barok – XVIII w.;
- rzeźbę - krucyfiks – ludowy – p. XX w.;

- rzeźbę - krucyfiks – ludowy – II poł. XVIII w. ;
- rzeźbę -krucyfiks – ludowy – p. XX w.;
- rzeźbę -krucyfiks – ludowy – p. XX w.;
- rzeźbę - krucyfiks – ludowy – p. XX w.;
- rzeźbę - krucyfiks – ludowy – p. XX w.;
- rzeźbę - krucyfiks – ludowy – p. XX w.;
- pacyfikał - klasycyzm – XIX w.;
- kapliczka murowana pocz, XX w.

2. Dzwonnica drewniana wraz z otoczeniem wybudowana w latach 1892-1893.

Bezpośrednią opiekę na zabytkami sprawuje proboszcz parafii oraz Rada parafialna w Dąbrówce.

Na terenie gminy Lelis znajdują się, poza wymienionymi powyżej obiektami wpisanymi do rejestru zabytków, stanowiska archeologiczne świadczące o istniejącym od pradziejów na tym terenie osadnictwie. Osady te rozmieszczone były wzdłuż biegów rzek i strumieni.

Ponadto na terenie gminy znajdują się mogiły oraz cmentarze historyczne:

- cmentarz mariawicki w miejscowości Długi Kąt;
- cmentarz parafialny rzymsko – katolicki p. w. św. Anny w Dąbrówce;
- cmentarz żołnierzy niemieckich z czasu I wojny światowej w miejscowości Szkwa;
- cmentarz wojenny żołnierzy niemieckich z czasu I wojny światowej w miejscowości Kurpiewskie;
- mogiła żołnierza polskiego poległego w 1939 r. w miejscowości Durlasy;
- mogiła Polaka zamordowanego przez Niemców z 1943 r. w miejscowości Durlasy.
- Cmentarz wojenny z I wojny światowej w m. Kurpiewskie został otoczony opieką ze strony urzędu gminy w Lelisie od 1992 r. i od tej pory został wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków. Cmentarz jest uporządkowany i ogrodzony płotem drewnianym. Krzyże na mogiłach wykonane są z metalu. W ogrodzeniu ustawiono tablice pamiątkową. Na bieżąco są prowadzone prace porządkowe i konserwacyjne. Patronat nad cmentarzem sprawuje Urząd Gminy w Lelisie i społecznie Szkoła Podstawowa w Łęgu Starościńskim.

- w roku 2021 Gmina Lelis złożyła wniosek o dofinansowanie remontu oraz renowacji cmentarza wojennego z I wojny światowej w miejscowości Kurpiewskie w ramach programu realizowanego przez Departament Dziedzictwa Kulturowego: „Groby i cmentarze wojenne w kraju” – wniosek uzyskał ocenę pozytywną pod względem formalnym, jednak dotacja nie została przyznana.

- Cmentarz wojenny z I wojny światowej w m. Szkwa został otoczony opieką Zabytków. Cmentarz jest uporządkowany, ogrodzony płotem drewnianym na środku cmentarza ustawiono krzyż metalowy i metalową tablicę pamiątkową. Na bieżąco są prowadzone prace porządkowe i konserwacyjne. Patronat nad cmentarzem sprawuje Urząd Gminy w Lelisie i społecznie Szkoła Podstawowa w Dąbrówce.
 - Mogiła żołnierza polskiego poległego w 1939 r. w m. Durlasy została otoczona opieką ze strony Urzędu Gminy w Lelisie od 1992 r. i wpisana do Gminnej Ewidencji Zabytków. Na mogile ustawiono krzyż metalowy i położono płytę betonową. Ogrodzenie wykonane jest z łańcucha podwieszonego na metalowych słupkach. Wokół ogrodzenia mogiły posadzono żywopłot. Mogiła jest otoczona opieką przez Urząd Gminy w Lelisie. Patronat społeczny sprawują mieszkańcy wsi Durlasy.
 - Mogiła Polaka zamordowanego przez Niemców w 1943 r. w m. Durlasy została otoczona opieką przez Urząd Gminy w Lelisie i została wpisana do Gminnej ewidencji Zabytków w 2012 r. Patronat społeczny sprawują mieszkańcy wsi Durlasy. Mogiła jest ogrodzona płotem drewnianym na mogile ustawiony jest krzyż metalowy.
 - Cmentarz grzebalny parafii rzymsko - katolickiej p.w. św. Anny w Dąbrówce, który powstał w 1894 r. Został wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków w 2012 r. Ogrodzenie cmentarza wykonane jest z elementów metalowych, brama wjazdowa wykonana z metalu.
- w 2021 roku założona została Karta Ewidencji Miejsca Pamięci Narodowej dla cmentarza wojennego żołnierzy niemieckich z okresu I wojny światowej, znajdującego się w obrębie cmentarza parafialnego w Dąbrówce.

Na terenie gminy Lelis zachowało się wiele przydrożnych krzyży i kapliczek wykonanych przez miejscowych rzeźbiarzy i kowali.

Gmina Lelis posiada **Plan Ochrony Zabytków na Wypadek Konfliktu Zbrojnego i Sytuacji Kryzysowych.**

W planie ujęto:

- ogólną charakterystykę zagrożeń;
- organizację ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych;
- charakterystykę zasobów rozmieszczenia zabytków oraz stopnia ich spodziewanego zagrożenia;
- wykaz jednostek organizacyjnych chroniących zabytki ruchome i nieruchome;
- wykaz zabytków nieruchomych;
- wykaz zabytków ruchomych.

Lelis, dnia 18.05.2022 r.

Sporządził/wykonał: insp. Robert Prusaczyk